

DOKUMENTERT SIKKERHETSOPPLÆRING

etter

Aktivitetsforskriften og tekniske og operasjonell forskrift

OPPLÆRINGSPLAN

FOR

Modul: P-3.13

**Personløftere - Tilhengermonterte og
selvgående
(klasse A3 og B)**

16 timer grunnleggende teoretisk/praktisk opplæring

Utarbeidet av samarbeidsrådet petroleum etter mandat fra Petroleumstilsynet

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

---

FORORD

Dokumentert opplæring er en opplæring som kreves for førere og brukere av arbeidsutstyr som er beskrevet i forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-1 og 10-2. Denne opplæringsplanen gjelder opplæringsmodul P-3.13 Operatør av tilhengermontert personløftere, knekkarm-, teleskop-, saksepersonløfter og selvgående personløfter, i henhold til grafisk framstilling av opplæringsplaner i www.ptil.no under fagstoff.

Personløftere deles inn i 3 hovedtyper, klasse A, B og C. Klasse A deles videre inn i 3 undertyper:

- Klasse A: A1: Manuelle flyttbare og fastmontert personløftere, tårn- og geider personløftere
- A2: Manuelle flyttbare og fastmonterte personløftere, vertikal- og saksepersonløfter
(For manuelle flyttbare opererte personløftere klasse A1 og A2 begrenses disse til 10 meter arbeidshøyde.)
- A3: Tilhengermonterte løftere, knekkarm-, teleskop-, og saksepersonløfter (inkludert manuelle flyttbare med operasjon over 10 meter arbeidshøyde.)
- Klasse B: Selvgående personløftere
- Klasse C: Kjøretøymonterte personløftere

Opplæringsplanen skal brukes av opplæringsvirksomheter som er sertifisert av sertifiseringsorgan utpekt av Arbeidstilsynet, og opplæringen skal gjennomføres av sertifiserte opplæringsvirksomhet, jf. forskrift om administrative ordninger § 8-1 første ledd.

Opplæringsplanen beskriver et minimum av kompetanse og ferdigheter som kreves for å kunne bruke personløftere klasse A og B. Risikoforståelse og riktig atferd er en viktig del av læreprosessen. Videre forutsettes det at førere/brukere av ulike typer arbeidsutstyr i tillegg får spesialopplæring på det utstyret som til enhver tid benyttes, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 10-4.

Læreprosessen frem til kompetansebevis gjennomføres for å bidra til sikker bruk av personløftere, samt dokumentere nødvendige kunnskaper og ferdigheter i henhold til krav nedfelt i NORSOK standard R-003N og R-005N

Riktig bruk av arbeidsutstyret har stor betydning for sikkerheten for fører og annet personell som deltar i arbeidsoperasjoner. Feilvurderinger kan få store konsekvenser og føre til alvorlige skader på fører, øvrig personell samt materiell og omgivelser. Positive holdninger til sikkerhet er derfor viktig under opplæringen.

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

---

Opplæringsplanen er utarbeidet gjennom trepartssamarbeidet i samarbeidsrådet petroleum og er å betraktes som en norm for opplæring jf. rammeforskriften § 24

Kontaktperson for denne opplæringsplanen er: Fagleder logistikk og beredskap i Petroleumstilsynet.

Opplæringsplanen eies av Petroleumstilsynet.

Innhold

Forord.....	2
1 INNLEDNING	5
1.1 Rammer for gjennomføring av opplæringen.....	5
1.2 Forkunnskaper.....	5
1.3 Mål.....	5
1.4 Målgruppe	6
1.5 Krav til opplæringsvirksomheten.....	6
2 Innhold.....	6
2.1 Læringsutbytte	6
3 Plan for opplæring / EMNELISTE.....	8
4 ARBEIDSMETODE	12
4.1 Plan for opplæring.....	12
4.2 Læremateriell	12
4.3 Fasiliteter og utstyr	12
4.4 Instruktør	12
5 Vurdering og dokumentasjon av opplæringen.....	13
5.1 Vurdering.....	13
5.2 Dokumentasjon.....	13
5.3 Evaluering av opplæringen.....	14
6 Hjelpemidler/undervisningsmateriell/utstyr	14
7 REVISJONER	14

1 INNLEDNING

1.1 Rammer for gjennomføring av opplæringen

Læretiltaket skal ha en varighet på 16. Med undervisningstimer menes i denne sammenheng 45 minutter undervisning.

E-læring.

Ved bruk av interaktiv læringsmetode som standardisert undervisningen kan undervisningstimene beregnes ut fra at 1,5 undervisningstimer tilsvarer 1 time interaktiv undervisning gjennom e-læring. Det forutsettes da at kandidaten testes for hver modul for å kunne fortsette opplæringsmodulene. Oppnådd læremål testes ved at det avlegges en prøve hos opplæringsbedriften ved fysisk oppmøte.

Læretiltaket skal gjennomføres med følgende fordeling teori/praksis:

Teori	4 timer
Praksis	10 timer
Teoriprøve	1 time
Praktisk prøve	1 time
Sum	16 timer

Timefordeling mellom teori og praksis tilpasses kandidatene

Når opplæring tas i sammenheng med opplæringstiltakene for opplæringsplan P-2.13 kan teoridelen reduseres med 1,5 timer

Antall deltakere skal begrenses slik at følgende momenter blir ivaretatt:

- Sikkerheten til deltakerne
- Aktiv involvering av alle deltakere
- Alle deltakere skal ha muligheten til å oppnå læringsmålene

1.2 Forkunnskaper

Forhåndskrav til deltakelse på dette læretiltaket er:

18 år (opplæringen kan starte fra fylte 17 år) og gjennomført og bestått:

- Dokumentert teoretisk og praktisk trening i bruk av fallsikringsutstyr
- Dokumentert opplæring P-2.13

Alle forhåndskrav skal dokumenteres av deltaker i form av kompetansebevis, og skal verifiseres av opplæringsvirksomheten før læretiltaket starter.

1.3 Mål

Opplæringsplanen skal bidra til å ivareta partenes felles interesser i å sikre et høyt faglig nivå som er tilpasset partenes behov for sikkert arbeid i høyden offshore og

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

---

på landanlegg, med referanse til aktivitetsforskriften § 21 og teknisk og operasjonell forskrift § 50 om kompetanse.

1.4 Målgruppe

Målgruppen for dette læretiltaket er operatør av personløftere.

Klasse A3: Tilhengermontert løftere, knekkarm-, teleskop- og saksepersonløftere (inkludert manuelle flyttbare med operasjon over 10 meter arbeidshøyde.)

Klasse B: Selvgående personløftere

1.5 Krav til opplæringsvirksomheten

Virksomheter som skal drive sikkerhetsopplæring skal være sertifisert etter Arbeidstilsynets forskrift om administrative ordninger § 8.1.

Alternativt kan dette kurset gjennomføres som bedriftsintern opplæring. Bedriften skal da kunne dokumentere at opplæringen holder samme nivå som beskrevet i opplæringsplanen og at den valgte løsningen møter kravene til kompetanse i opplæringsplanen, jf. rammeforskriften § 24 om bruk av anerkjente normer.

For å sikre kvalitet på undervisningen, stilles det krav til opplæringsvirksomheten når det gjelder planlegging, forberedelse, gjennomføring, evaluering og vedlikehold av læretiltaket. Virksomheten skal ha en overordnet administrativ og faglig ledelse. Denne skal føre tilsyn med at opplæringsvirksomhetens kvalitetsstyringssystem blir fulgt og at dette er i samsvar med gjeldende forskrifter/normer. I opplæringsvirksomheten skal følgende funksjoner/stillinger og kompetanse inngå:

1. Administrativ leder. Ikke krav til fagkunnskap.
2. Faglig ledelse. God kjennskap til system og innhold i sikkerhetsopplæring, samt være faglig ansvarlig for opplæringen på den enkelte type arbeidsutstyr.
3. Godkjent instruktør. Detaljkunnskap om innhold i sikkerhetsopplæring, samt tilfredsstillende kravet til instruktør beskrevet i kapittel 4.4.

2 INNHOLD

2.1 Læringsutbytte

Opplæringsplanen beskriver et minimum av teoretisk og praktisk kunnskap for å ivareta bruk av personløftere som beskrevet i kapittel 1.4 «Målgruppe»

Bruk av personløftere i forbindelse med arbeid i høyden krever kontinuerlig fokus på farer og sikkerhet i operasjonen. Risikoforståelse og riktig atferd er viktig under

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

---

læreprosessen, slik at sikkerheten til involvert personell ivaretas. Etter gjennomført læretiltak skal deltakeren være i stand til å utføre sikre arbeid i høyden ved bruk av personløftere klasse A3 og B.

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

3 PLAN FOR OPPLÆRING / EMNELISTE

Emne						
Nr	Kompetansemål Etter endt opplæring skal deltakeren kunne:	Konkretisering av kompetansemål	Eksempel på metode	Eksempel på læremiljø	Anbefalt antall timer	Referanser
1	Innledning HMS krav på opplæringsstedet.			Klasserom		Innledning
2	Gjøre rede for lover, forskrifter, standarder og produsentens bruksanvisninger	Repetisjon etter P-2.13 Deltaker skal kunne gjøre rede for relevante deler av: <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet, og Sjøfartsdirektoratets regelverk. • NORSOK standard R-002, R-003N og R-005N • Produsentens bruksanvisninger/ manualer/selskapskrav • Sikkerhetsmerkinger • Sakkyndig kontroll • Utstyrspesifikk opplæring 	Teori-undervisning E-læring	Klasserom	1,5	Forskrift om utførelse av arbeid Maskinforskriften Aktivitetsforskriften Teknisk og operasjonell forskrift Forskrift om kran og løft på flyttbare innretninger Norsok standard R-002, Norsok standard R-003N, Norsok standard R-005N Produsentens bruksanvisninger/manualer
3	Gjøre rede for krav til oppbygging, hovedkomponenter og klassifisering. Bruksegenskaper, bruksområde, bruksbegrensninger.	Repetisjon etter P-2.13 samt klasse A3 og B Deltaker skal kunne gjøre rede for: <p>Klasse A</p> Manuelt flyttbare og tilhengermonterte Bommer, teleskop, sakser, eller kombinasjoner	Teori-undervisning E-læring		1,5	Maskinforskriften, NORSOK standard R-003N, punkt 4.6 og tillegg E og H NORSOK standard R-005N, punkt 4.7 og tillegg E og H Teknisk underlag fra produsenter, som for eksempel bruksanvisninger og vedlikeholdsinstrukser NS-EN 280

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

		eller arbeidsplattform. Bommer, teleskop, sakser eller kombinasjoner Eksempler på uhell, ulykker og konsekvenser. Eksempler på hendelser ved avkjøring og på kjøring fra/til transporttralle for selvgående.				
4	Gjøre rede for krav til før- og etterbrukssjekk	For klasse A3 og B Deltager skal kunne gjøre rede for krav til <ul style="list-style-type: none"> • Kontroll av dokumentasjon <ul style="list-style-type: none"> ○ Sertifikater ○ Samsvarserklæring ○ Brukermanual ○ Kontrollrapport fra sakkyndig virksomhet • Førbrukssjekk <ul style="list-style-type: none"> ○ Ramme og motvekt ○ Motor og drivkilder <ul style="list-style-type: none"> - motortyper - elektriske systemer. ○ Kraftoverføring ○ Hjul og dekk ○ Støttebein/utriggere ○ Sikkerhetsbrytere ○ Hydraulikksystem ○ Manøverorgan ○ Instrumenter ○ Løftesystemet/sakse-system ○ Styresystem ○ Bremseser ○ Driftsbatteriet: <ul style="list-style-type: none"> - vedlikehold - lading og forholdsregler - batterijournal (driftsbatteri) 	Praksis		2	Teknisk underlag fra produsenter, som for eksempel bruksanvisninger og vedlikeholdsinstrukser

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Andre sikkerhetsinnretninger ○ Sjekk av oljenivå motor/hydraulikk ● Funksjonsprøving ● Forebyggende vedlikehold 				
5	Gjøre rede for Sikring, nødlåring og evakuering	For klasse A3 og B Deltager skal kunne gjøre rede for krav til <ul style="list-style-type: none"> ● Fallsikring <ul style="list-style-type: none"> ○ Innfesting ○ Typer utstyr ○ Sjekkliste for bruk ● Nødlåringfunksjon <ul style="list-style-type: none"> ○ Fra bakkeposisjon ○ Fra arbeidskurv ○ Sjekk av akkumulatorflasker for stasjonært utstyr ● Nødevakuering <ul style="list-style-type: none"> ○ Bakgrunn ○ Prosedyre ○ Innfesting ○ Typer utstyr 	Praksis		2	Maskinforskriften NORSOK standard R-002 NORSOK standard R-003N NORSOK standard R-005N Bruksanvisninger
6	Demonstrere for oppstilling, stabilitet og bruk	For klasse A3 og B Deltager skal kunne gjøre rede for og demonstrere bruk: <ul style="list-style-type: none"> ● Avkjøring og påkjøring fra/til transporttralle for selvgående ● Plassering ● Oppstilling ● Stabilitet <ul style="list-style-type: none"> ○ Værforhold ○ Underlag ○ Lastdiagram ○ Last ○ Understøtteflate/veltelinjer 	Praksis		6	Bruksanvisninger

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sentrifugalkraft ○ Bakkekjøring ● Innfesting ● Trening i praktisk bruk og nødlåring 				
7	Gjøre rede for sikker bruk	For klasse A3 og B Deltager skal kunne gjøre rede for krav til bruk av personløfter: <ul style="list-style-type: none"> ● Planlegging ● Kontinuerlig risikovurdering ● Roller og ansvar ● Personellbehov ● Kommunikasjon ● Avsperring ● Gjennomføring ● Vektøkning i kurv grunnet demontering av utstyr ● Sikring av verktøy ● Sikring av utstyr i arbeidskurv ● Evaluering 	Teori-undervisning E-læring	Klasserom	1	NORSOK standard R-003N NORSOK standard R-005N Bruksanvisninger SFS Håndbok – best praksis forebygging av fallende gjenstander
8	Evaluering og avsluttende prøve	Teoriprøve	Klasserom	Klasserom	1	
9	Evaluering og avsluttende prøve	Praktiskprøve			1	

4 ARBEIDSMETODE

4.1 Plan for opplæring

Kursdeltakerne skal gis en introduksjon ved kursets start der kursets målsetting, gjennomføringsplan, sikkerhetsmessige tiltak og vurdering av opplæringens målsetting gjennomgås. Denne bør minimum inneholde:

- presentasjon av deltakerne og instruktører
- HMS på opplæringssted, rømningsveier og møteplass ved alarm
- kompetansemål og krav til forhåndskompetanse
- klagerett og hvordan klage på resultat etter avsluttende prøve
- krav som gjelder ved dysleksi
- krav til personlig verneutstyr

Opplæringsvirksomheten skal utarbeide et eget dokument med en detaljert timeplan for opplæringen. Dokumentet skal distribueres til læretiltakets deltakere ved oppstart.

4.2 Læremateriell

Opplæringsvirksomheten skal sørge for at all kursdokumentasjon og læremateriell nummereres, versjonshåndteres og oppdateres fortløpende ved behov.

Lærematerialet skal oppdateres i henhold til de enhver tid gjeldende lover, forskrifter, standarder, opplæringsplaner og styrende dokumentasjon, og skal være gjenstand for revisjon minimum en gang pr. kalenderår.

4.3 Fasiliteter og utstyr

Opplæring kan gjennomføres ved bruk av klasseromsundervisning, e-læring og andre fasiliteter og utstyr som er formålstjenlig.

Opplæringsvirksomheten er ansvarlig for å fremskaffe og ha tilgjengelig alt nødvendig utstyr som personløftere, verktøy og materiell for gjennomføring av undervisningen.

4.4 Instruktør

Instruktører som skal benyttes til teoretisk og praktisk opplæring skal tilfredsstillende aktuelt krav til kompetanse, og dette skal være dokumentert i kvalitetsstyringssystemet. Opplæringsvirksomheten (faglig ledelse) er ansvarlig for opplæring og kompetansevurdering for alle instruktører.

Opplæringsvirksomhetens styrende dokumentasjon skal beskrive et system for vedlikehold og verifikasjon av kompetanse for instruktører. Det skal utarbeides et eget kompetanseskjema som skal benyttes ved kompetansevurdering av samtlige instruktører på dette læretiltaket.

Opplæringsvirksomheten skal til enhver tid kunne dokumentere en oversikt over godkjente instruktører pr. læretiltak, med tilhørende CV og individuell kompetansevurdering. Alle kvalifikasjoner skal kunne dokumenteres for den enkelte instruktør. Alle instruktører skal ha følgende kvalifikasjoner som et minimum:

1. Kompetansebevis for personløftere det gis opplæring på eller tilsvarende relevant dokumentasjon.
2. Modul O-1.2 NORSOK standard R-003N og R-005N (alternativt annen dokumentert kunnskap om NORSOK standardene R-003N og R-005N)
3. Dokumentert kunnskap til relevante deler av NORSOK standard R-002
4. Dokumentert kunnskap om bruksanvisninger for aktuelle personløftere som skal benyttes i undervisningen.

5 VURDERING OG DOKUMENTASJON AV OPPLÆRINGEN

Deltakere skal ha vært til stede under undervisningstiden for å få anledning til å delta på avsluttende evaluering.

5.1 Vurdering

Opplæringsvirksomheten skal dokumentere rutiner for planlegging, gjennomføring, sensurering, klagefunksjon og oppbevaring av avsluttende prøver.

Læretiltaket skal avsluttes med en prøve (teoretisk/praktisk) som skal sikre at hver enkelt deltaker har tilstrekkelige kunnskaper i samsvar med læretiltakets hoved- og delmål. Avsluttende prøve skal bestå med minimum 80 % riktig besvarelse av antall oppgaver.

Opplæringsvirksomhet skal ha dokumenterte metoder for gjennomføring av avsluttende prøve for deltakere med dysleksi. Når det er etablert et nasjonalt system for elektronisk gjennomføring av uavhengig prøver, bør opplæringsvirksomheten bruke dette.

5.2 Dokumentasjon

Virksomhet som driver sikkerhetsopplæring i bruk av arbeidsutstyr som nevnt i forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-1, 10-2 og 10-3, skal sørge for at det blir utstedt kompetansebevis for P-3.13. Kompetansebeviset utstedes i henhold til Arbeidstilsynets forskrift administrative ordninger § 8.2

Opplæringsplan for operatør av personløftere - tilhengermonterte og selvgående

5.3 Evaluering av opplæringen

For kontinuerlig forbedring skal opplæringen evalueres av alle kursdeltakerne etter endt opplæring.

6 HJELPEMIDLER/UNDERVISNINGSMATERIELL/UTSTYR

Følgende utstyr skal være tilgjengelig på dette læretiltaket:

Sted/Materiell	Beskrivelse av materiell/utstyr
Teorirom	Klasserommet må ha presentasjonsverktøy tilpasset opplæringen, og tilstrekkelig sitte/skriveplasser for deltakere. Videre må det ha et tilfredsstillende innemiljø. Klasserommet skal være i henhold til gjeldende forskrifter for arbeidsmiljø.
Deltagermateriell	<ul style="list-style-type: none"> • Materiell og dokumentasjon som er relevant for læretiltaket. • Tre forskjellige typer personløfter i kategorien tilhengermontert og selvgående.
Praksisområde	<p>Området må ha en slik karakter at samtidige operasjoner med personløftere kan gjennomføres på en sikker måte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barrieremateriell for avsperring av arbeidsområde inkl. adgangsskilt for eier av område. • Utstyr for sikring av ulike typer verktøy. Verktøy med anbefalt sikring iht. SFS 024- Forebygging av fallende gjenstander • Personløftere innen den klassen det gis opplæring på klasse A3 og B selvkjørende sakse-, teleskop- og knekkbomspersonløfter (maks deltakere pr personløfter er tre) • Evakueringsutstyr • Dokumentasjon på overnevnte utstyr.

7 REVISJONER

Følgende revisjoner er gjort av dette dokumentet:

Revisjoner:	Dato:
1 – første utkast	15. juni 2022